

De combinatie van drie vaccins heeft als voordeel dat één prik bescherming geeft tegen drie ziekten tegelijk. Voor het afweerapparaat van het lichaam (immuunsysteem) is dat geen probleem. Ook geeft de combinatie van vaccins geen extra of heftigere bijwerkingen dan losse vaccins. Omdat elke prik een kans op bijwerkingen geeft, is het juist beter om meerdere prikken te combineren. Ook het tegelijk geven van de meningokokkenvaccinatie en de BMR-vaccinatie geeft geen extra of ergere bijwerkingen dan bij gescheiden toediening.

Kinderen krijgen de BMR-prik op een leeftijd waarop een aantal ziekten kan optreden. Dat kan toevallig vlak na de vaccinatie gebeuren. Er wordt dan al snel gedacht dat de vaccinatie de oorzaak is. Dat is begrijpelijk, maar bijna nooit terecht. Er zijn zeldzame ziekten, waarvan niet altijd is uit te sluiten dat ze door het vaccin zijn uitgelokt. 1 op de 25.000 kinderen krijgt bijvoorbeeld een tijdelijk tekort aan bloedplaatjes. Een nog kleiner percentage krijgt tijdelijk gewrichtsklachten. Maar van geen enkele bijwerking is aangetoond dat die blijvende schade aanricht, hoe bedreigend het er ook uitziet. De vaccinaties veroorzaken bijvoorbeeld geen autisme, hersenbeschadiging, ontwikkelingsachterstand, epilepsie of overlijden (zoals wiegendoed).

Wat te doen bij bijwerkingen? Bij milde bijwerkingen kan paracetamol helpen, maar meestal is dat niet nodig. Bij koorts is het meestal genoeg om het kind koel te kleden en eventueel af te sponsen of te baden. Als het kind erg heftige of onverwachte verschijnselen krijgt, is het belangrijk de huisarts te waarschuwen. Er kan dan namelijk iets anders aan de hand zijn dan een bijwerking, bijvoorbeeld een ernstige infectieziekte. Het is ook belangrijk heftige of onverwachte verschijnselen te melden bij het consultatiebureau of de GGD. Deze kunnen de mogelijke bijwerking doorgeven aan het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Het RIVM registreert de mogelijke bijwerking en zorgt dat die verder wordt onderzocht.

Contra-indicaties Medische redenen om de BMR-vaccinatie uit te stellen (contra-indicaties) zijn zwangerschap, ernstige stoornissen in het afweermecanisme (zowel aangeboren als verkregen door behandeling met kankerremmende middelen (cytostatica) of met een hoge dosering corticosteroïden), bloedtransfusie of toediening van gammaglobuline. Kinderen met allergieën (zoals overgevoeligheid voor kippenei-eiwit) kunnen gewoon worden ingeënt.

Rijksvaccinatieprogramma

De BMR-inenting is onderdeel van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), dat bescherming biedt tegen ernstige infectieziekten. Het inenten brengt voor ouders geen kosten met zich mee.

Bof

De feiten op een rij

De ziekte De bof was vroeger heel gewoon. Ongeveer 80% van alle kinderen kreeg het voor hun tiende jaar. Maar er belandden toen ook ieder jaar zo'n 300 tot 800 kinderen en volwassenen in het ziekenhuis door de bof. Daarom is in 1987 de bof vaccinatie ingevoerd in het Rijksvaccinatieprogramma. Nu komt de ziekte nog maar zelden voor.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, juni 2007

Voor meer informatie over het RVP kunt u contact opnemen met het consultatiebureau, de GGD of de Entadministratie, of kijk op www.rijksvaccinatieprogramma.nl

Ziekteverwekker De veroorzaker van bof is het bofvirus dat alleen bij de mens voorkomt.

Besmetting Het bofvirus is zeer besmettelijk. Je kunt iemand besmetten via spekseldruppeltjes uit de mond. Het virus gaat erg makkelijk over van de een naar de ander. Eén ziek kind kan al gauw zeven of acht andere kinderen besmetten. Iemand is al besmettelijk voor hij zelf merkt dat hij ziek is. Een patiënt met bof is besmettelijk vanaf 5 dagen voor de zwelling begint tot ruim een week daarna.

Incubatietijd Bof breekt 2-3 weken na besmetting uit.

Verschuiven Een op de drie mensen merkt niets van de ziekte, maar kan wel anderen besmetten. Bij mensen die wél ziek worden, verloopt de bof meestal mild. De ziekte begint met koorts. Tegelijkertijd kunnen één of beide wangen dik worden. Dit komt door ontsteking van de oorspeekselklieren. De zwelling zit vooral voor en onder het oor. Het oorleltje is dan niet goed zichtbaar meer. Het kan ook gebeuren dat andere

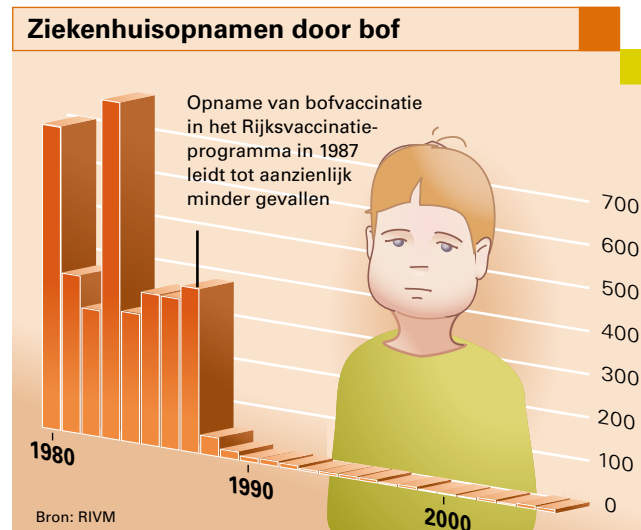
speekselklieren in de mond opzetten. Het openen van de mond en kauwen doet dan pijn net als eten, vooral van zure dingen. Na ongeveer een week wordt de zwelling kleiner. Binnen 2 weken is deze helemaal verdwenen en is de patiënt meestal hersteld. Heel zelden krijgt iemand hersenontsteking.

Complicaties Van de 1000 mensen die besmet zijn met het bofvirus krijgen er 4 tot 10 hersenvliesontsteking. Dat komt vooral voor bij jonge kinderen, en loopt meestal goed af. Bij 20 tot 30% van de volwassen mannen met de bof kan de teelbal ontstoken raken. Bij vrouwen is er kans op een ontsteking van de eierstokken, die buikpijn veroorzaakt. In beide gevallen heeft dat maar heel zelden nadelige gevolgen voor de vruchtbaarheid. Heel soms zorgt bof voor een ontsteking van de alvleesklier, eenzijdige doofheid of reuma.

Immunitet Wie bof heeft gehad, is daarna levenslang beschermd tegen de ziekte. Ook de twee vaccinaties van het Rijksvaccinatieprogramma geven naar verwachting levenslange bescherming.

Behandeling Tegen bof bestaat geen behandeling. Wel kan de pijn bestreden worden met paracetamol. Bij hersenvliesontsteking is een ziekenhuisopname vaak nodig.

Vaccinatie Het bofvaccin is een levend vaccin. Dat betekent dat er een sterk verzwakt bofvirus wordt gebruikt, dat iemand niet ziek maakt, maar wel voor afweer tegen de bof zorgt. Het bofvaccin in het Rijksvaccinatieprogramma maakt deel uit van de BMR-vaccinatie (bof, mazelen en rodehond). Kinderen krijgen deze prik, tegelijk met de vaccinatie tegen meningokokken C, als ze 14 maanden zijn. In het jaar dat ze 9 worden, volgt de tweede BMR-vaccinatie. Die krijgen ze tegelijk met de DTP-inenting (tegen difterie, tetanus en polio). De tweede BMR-vaccinatie rond het 9e jaar is nodig, omdat de eerste bij ongeveer 5% van de kinderen niet aanslaat. Kinderen

die tegen de bof zijn gevaccineerd, kunnen anderen niet besmetten.

Bijwerkingen Het BMR-vaccin geeft meestal weinig bijwerkingen. Als ze voorkomen, zijn ze over het algemeen mild en duren ze kort. Omdat het BMR-vaccin verzwakte, levende virussen bevat die tijd nodig hebben om zich te vermenigvuldigen, treden eventuele bijwerkingen pas 5 tot 12 dagen na de vaccinatie op.

De eerste BMR-vaccinatie geeft bij 5 tot 10% van de kinderen een bijwerking. Meestal worden ze dan hangerig, krijgen koorts en/of huiduitslag. Na 1 tot 2 dagen is dat vaak weer voorbij. Sommige kinderen krijgen hoge koorts en heftige uitslag. Kinderen die daar gevoelig voor zijn, krijgen soms een koortsstuip door de koorts van de BMR-prik. Dat is echter zeldzaam en komt voor bij 1 op de 5.000 tot 10.000 kinderen. Na de tweede BMR-prik zijn er bijna nooit klachten. Oudere kinderen kunnen wel, zoals bij elke injectie, flauwvallen.

